

תכונות בולטות שמאפיינות בעלי אישיות קורבנית

נקמת

היעדר נכונות לסלוח

ציפיות מוגזמות מבני זוג

תחושת "מגיע לי"

רק אל תיפגעו מהכתבה הזאת: כך מזהים אנשים עם אישיות קורבנית

ד"ר רהב גבאי וד"ר בועז המאירי מאוניברסיטת תל אביב פיתחו מדרד חדש לאבחון אישיות קורבנית, ואל תתבלבלו – היא לא מאפיינת דווקא אנשים שבאמת היו קורבן • בשיחה עם גלובס, הם מסבירים איך מתפתחת אישיות כזאת ומה קורה כשתחושת קורבנות הופכת להיות קולקטיבית, ומצביעים על לפחות אחד חיובי של התופעה בימי קורונה / גלי וינרב

תחושת פגיעה תדירה ולפעמים רצון תמידי לפיצויים, מהתוקף הנתפס או "מהעולם". לפעמים הצורך בהכרה בפגיעה מופיע יחד עם רצון בכך שיכירו ממש בזהותך כקורבן, כלומר כמי שנפגע לעתים קרובות. הממד השני הוא אליטיות מוסרי. "זו התחושה שאתה צודק יותר, מוסרי יותר, מצפוני יותר. התחושה שאתה עוזר יותר לצד השני מכפי שהוא עוזר לך, שאתה שם בשבילו והוא לא בשבילך". הממד השלישי הוא חוסר אמפתיה: "אין יכולת לקבל את הפרספקטיבה של הצד השני. הרי רוב הקונפליקטים הם דו-צדדיים, הפוגע הוא גם הנפגע. זה לא תמיד נכון לגבי יחסים היררכיים, אבל בדרך כלל כן נכון ביחסים אישיים וקולגיאליים. אבל אם מישהו הוא קורבני באישיותו ודורש הכרה בזהותו כקורבן, יש לו קושי לחלוק את המשבצת הזו עם הצד השני, ולומר כן, יכול להיות שיש פה שני נפגעים ושני פוגעים. זו עמדה של פיצול שרואה את העולם כשחור לבן, פוגע או נפגע. "הממד הרביעי הוא הרומניזציה, מחשבות חוזרות ונשנות על הפגיעה

הקורבני הוא אדם שחווה פגיעות באופן תדיר יותר, בעוצמה גבוהה יותר, משך הפגיעה הוא ארוך יותר, והיא באה לידי ביטוי ביותר סוגים של יחסים". אם הקורבניות מופיעה מול אדם אחר בלבד, היא עשויה להיות חלק ממערכת יחסים ספציפית או שבאמת יש פגיעות חוזרות ונשנות. ברגע שאדם מרגיש שהוא נפגע ממגוון אנשים בחייו, יש סיכוי גדול יותר שמדובר באישיות קורבנית. החוקרים לא בדקו אם אותם אנשים באמת נפגעים יותר, אך נקודת המוצא היא ההערכה שמדובר בנטייה לפרשנות קורבנית של סיטואציות שבהן יש כמה פרשנויות אפשריות, או בנטייה להתמקד בסיטואציות של פגיעה ולא בסיטואציות אחרות. לחוויה הקורבנית יש ארבעה ממדים. הראשון הוא צורך עז לקבל הכרה בפגיעה, גם מהתוקף וגם מצד שלישי. לפעמים הצורך בהכרה מופיע יחד עם צורך עז בפיצוי, מצד התוקף או מצד החברה. בדינמיקה של קורבנות 'אמיתיים', פיצוי הוא אכן אחד הרבירים שיכולים לעזור לנפגע להתמודד עם הפגיעה ולהרגיש שהחור קצת צדק לעולם. אצל האישיות הקורבנית, יש

ד"ר רהב גבאי: "אחד הממדים של חוויות הקורבנות הוא אליטיזם מוסרי. התחושה שאתה צודק יותר, מצפוני יותר. התחושה שאתה עוזר לך השני יותר מכפי שהוא עוזר לך"

של הפסיכולוג ד"ר אבי ברמן שדיבר על אנשים שכן נפגעו מטראומה שלא טופלה עד הסוף, ואז הקורבניות הפכה להיות חלק מהרפוסים של האדם, אומרת גבאי. "אלה היו תצפיות קליניות ולא מחקר אמפירי, ואני רציתי לדעת מה קורה עם זה באוכלוסייה הלא קלינית, זו שלא נפגעה, והאם הקורבניות מופיעה כתכונת אישיות". המאירי, חוקר בתוכנית לניהול סכסוכים וגישור בפקולטה למדעי החברה ע"ש גרשור גורדון, בוחן את רכיב הקורבניות בסכסוכים בין קבוצות. "אנחנו יודעים שחלק מהפרתן של סכסוכים כרוך במענה על הרצון של קבוצה אחת לקבל הכרה מהקבוצה השנייה ומהעולם על כך שהיא הקבוצה הנפגעת. כאשר ניתנת הכרה, זה יכול לקדם את פתרון הסכסוך ולשחרר את הקבוצה מהמצב הקורבני. אבל ייתכן שלפעמים גם קבוצות מפתחות מאפיינים של אותה 'היות קורבנית', מעין תרבות קורבן, וזו התכונה בקבוצה עלולים לאמץ את זהות הזו, בעיקר במפגשים שלהם עם חברי הקבוצה השנייה".

החיים בשחור ולבן
מהי בעצם אותה אישיות קורבנית? לדברי גבאי, "האדם

שבו הודיעו החוקרים ד"ר רהב גבאי וד"ר בועז המאירי מאוניברסיטת תל אביב על פיתוח מדרד לאבחון אישיות קורבנית. עצם המונח עשוי לעורר אנטגוניזם. מה זאת אומרת אישיות קורבנית? קורבן הוא הרי אדם שנעשה לו עוול, לרוב עוול גדול. העוול נעשה על ידי אדם אחר, שמאפייני האישיות שלו הם שלו, והם אלה שהובילו לכך שבוע עוול. לדבר על אישיות קורבנית, זה נשמע קצת כמו האשמת הקורבן. "אלה שני דברים שונים", מסבירה גבאי. "קורבן הוא אכן אדם שנעשה לו עוול. אנחנו יכולים לקרוא לו גם 'נפגע'. קיימים תהליכים פסיכולוגיים שנובעים מכך שעברת פגיעה, לפעמים אפילו יכולה להיווצר תסמונת פוסט טראומטית, כך שיש טעם לדבר על פסיכולוגיה של אדם שנפגע והתהליכים שהוא עובר, יש דבר כזה פסיכולוגיה של נפגע. אבל קורבניות, אישיות קורבנית, זה משהו אחר. הרציתי פעם לנשים שנפגעו ממאלימות על ידי בני הזוג שלהן, והן אמרו שהתיאור של האישיות הקורבנית דווקא הולם מאוד את בני הזוג הפוגעים. יכול להיות שהוא אפילו חלק מהבעיה האישיותית אצלם". המחקר בכל זאת צמח מתוך מחקר הקורבנות ה"אמיתית". "קראתי מאמר

ה

שבו הודיעו החוקרים ד"ר רהב גבאי וד"ר בועז המאירי מאוניברסיטת תל אביב על פיתוח מדרד לאבחון אישיות קורבנית. עצם המונח עשוי לעורר אנטגוניזם. מה זאת אומרת אישיות קורבנית? קורבן הוא הרי אדם שנעשה לו עוול, לרוב עוול גדול. העוול נעשה על ידי אדם אחר, שמאפייני האישיות שלו הם שלו, והם אלה שהובילו לכך שבוע עוול. לדבר על אישיות קורבנית, זה נשמע קצת כמו האשמת הקורבן. "אלה שני דברים שונים", מסבירה גבאי. "קורבן הוא אכן אדם שנעשה לו עוול. אנחנו יכולים לקרוא לו גם 'נפגע'. קיימים תהליכים פסיכולוגיים שנובעים מכך שעברת פגיעה, לפעמים אפילו יכולה להיווצר תסמונת פוסט טראומטית, כך שיש טעם לדבר על פסיכולוגיה של אדם שנפגע והתהליכים שהוא עובר, יש דבר כזה פסיכולוגיה של נפגע. אבל קורבניות, אישיות קורבנית, זה משהו אחר. הרציתי פעם לנשים שנפגעו ממאלימות על ידי בני הזוג שלהן, והן אמרו שהתיאור של האישיות הקורבנית דווקא הולם מאוד את בני הזוג הפוגעים. יכול להיות שהוא אפילו חלק מהבעיה האישיותית אצלם". המחקר בכל זאת צמח מתוך מחקר הקורבנות ה"אמיתית". "קראתי מאמר

שנמשכות זמן רב. הרבה יותר קשה לעבור הלאה."

זוכרים יותר מילים שליליות

כיצד נמדדת האישיות הקורבנית? תחילה מבקשים החוקרים מהנבדק לתאר בכתב שלוש פגיעות שחוו מצד אנשים שונים, "כדי לעורר את הזיכרון שלהם לפגיעות אמיתיות". אחר כך הם עונים על 22 שאלות, שבהן הם מתארים את התגובות שלהם בזמן פגיעה. לאחר איתור האישיות הקורבנית, ערכו החוקרים כמה מחקרים שחננו את דפוסי המחשבה ואת דפוסי ההתנהגות של בעלי האישיות הקורבנית, לעומת אחרים. "אנחנו רואים שמי שיש להם את ארבעה הממדים של הקורבניות, יש להם גם הטיות קוגניטיביות. יש להם הטיות יחוס - לא אתה התנהגותי שיש יותר סיכוי שיהיו סוונות ודון. למשל, נתנו להם דוגמה של ביקורת מהבוס. הם נטו יותר לייחס זאת לבוס - הוא אדם רע או הוא קם במצב רוח רע, אולי יש לו ציפיות מוגזמות. הם נטו יותר לומר שהוא אדם כזה, הוא תמיד יהיה כזה. התרכזות במאפיינים של הבוס ופחות האשמה עצמית - עשיתי עבודה לא טובה, אני תמיד עושה עבודה לא טובה. אבל גם פחות התמקדות בסיטואציה האובייקטיבית - הפעם זה לא יצא טוב, נראה מה הייתה הטעות ומה הוביל אליה ואיך אפשר לשפר".

הטיה נוספת הייתה הטיות זיכרון. "קראנו לנבדקים מילים חיוביות ושלישיות הקשורות ליחסים בין אישיים, והנבדקים שהיו גם ציונים גבוהים יותר במבחן הקורבניות זכרו יותר מילים שליליות".

הטיה שלישית, וכנראה עיקרית, הייתה פרשנות שלילית יותר של סיטואציות שיכולות להתפרש כפגיעה, אבל יש להן גם פרשנות אחרת.

"ההטיות הללו קיימות גם ברמה הבינ"קבוצתית", אומר המאירי. "חוקרת בשם ד"ר נעה שהורי אייל פיתחה כלי להראות עד כמה קבוצות מרגישות שהן קורבנות תמידיים. היא בחנה קבוצות בחברה הישראלית ומצאה שאנשים חושבים שהקבוצה שלהם היא קורבן תמידי, באמת מפרשים סיטואציות לא חד משמעיות יותר שליליות, בהקשר של אותו קונפליקט. נניח מישהו שנתקע עם הרכב בכביש, והנה מגיעים אנשים - האם הם מאיימים או רוצים לעזור? מי שרואה את הקבוצה שלו כקורבן תמידי, ייטה יותר לחשוב שהסיטואציה הזו מסוכנת".

להטיות המחשבתיות יש גם תוצאות התנהגותיות. "התחושה של הקורבניות הזו מובילה לפוטנציאל גבוה יותר לפגוע בחברת", אומרת רהב. "את זה ראינו ממש בניסוי. הפגשו אנשים קורבניים ולא קורבניים עם אדם שהם לא גנשו מעולם, ואז יצרנו מצב שבו האדם השני התנהג מולם באופן לא הוגן, במסגרת משחק על כסף. האנשים

שקיבלו ציון גבוה יותר בקורבניות נטו יותר 'לנקום' בצד השני אפילו אם זה עלה להם בכסף במשחק. נקמה טהורה ללא רווח". לדברי רהב, הנטייה הגבוהה יותר לנקמות כנראה נבעה מהיחוס המוגבר של כוונות רעות ותכונות אופי שליליות חד משמעיות, שחור או לבן, לצד השני שכלל לא הכירו. במחקר של גבאי והמאירי, שנערך בהנחיית פרופ' אריה גרלר, השתתפה גם החוקרת ד"ר תמי רובל-ליפשיץ, מהמחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה באוניברסיטה העברית. "היא בעצם לקחה את שאלון הקורבניות שלנו למחקר המשך, והראתה שזה גורם להקצנה פוליטית גם בשאל ו גם בימין", אומר המאירי. "במחקר אחר שהייתי שותף לו בארה"ב, ובחן דמוקרטים מול רפובליקאים, ראינו שאנשים שיש להם תפיסה של הקבוצה שלהם כקורבן מוכנים יותר להשתמש באלימות כדי לקדם את המטרות שלהם, כל אחד נגד הצד השני. מצאתי את זה בעוד מקומות, נניח בסכסוך בין ניגרים מוסלמים ונוצרים".

איך נוצרת אישיות קורבנית? זה רק מולד או גם נרכש? גבאי: "ראינו קשר לסגנון התקשורת חדר. זה רפוס תקשורת שנוצר כאשר היחס מהמטפלים העיקריים הוא לא עקבי, וכתוצאה מכך הילד מרגיש צורך קבוע לקבל אישור. כמובן, לא שעשינו מחקר אורך כדי לראות שילדים עם מטפלים עיקריים לא עקביים גדלים להיות קורבניים, אבל אנחנו רואים

מתאם בין הדפוס התקשורתית שיש עדויות שנוצר כך, לבין הקורבניות. "הגיבוי להעריך שיש גם העברה בין דורית, למשל אם זו הדרך שבה אבא מתקבלת תשומת לב מאבא, או להיפך כמובן. ואגב, אין שום הבדל בין מגדרי בקורבניות על פי המחקר שלנו. אנשים שואלים אותי על זה הרבה, אבל לא. זה מאפיין גברים ונשים באותה מידה. אבל אם נחזור לילדות, ילדים הם בהכללה מאוד קורבניים. הם בוכים ומאזינים 'לא הוגן', אבל הגיוני לחשוב שאם מעבדים איתם את התחושה שלהם ומחזירים להם ראייה אמפתית אבל לא קורבנית, אז תתקבל תקשורת יותר בטוחה".

עם אילו תכונות נוספות רואים אתם? המאירי: "נירוטיות, קושי לתת אמון, רגישות לדהייה חברתית - זה מדר קיים שמראה שאנשים מרגישים שדוחים אותם חברתית גם כשהסיטואציה לא ברורה, וכשרוחים אותם באמת יש תגובה חזקה ואלימה. אז המדר הזה ומדר הקורבניות נמצאים במתאם. מדר קיים נוסף הוא 'לכאוב ביחסים רומנטיים' - ציפיות גבוהות, תחושה של 'מגיע לי' ביחסים, ואכזבה לעתים קרובות. אנשים שיש להם מודעות עצמית ציבורית משקיעים הרבה מחשבה בשאלה איך הם נראים בציבור, איך הם נתפסים על ידי אחרים. נתון מפתיע יותר

תמונה פרטית

ד"ר בועז המאירי: "מאמר שפרסמנו הראה שבקרב ישראלים יהודים, ככל שהם ממוקמים גבוה יותר במדד הקורבנות, כך הם שומרים יותר על הנחיות הקורונה"

אבל הגיוני כחשובים על זה, היה שיש להם פחות נטייה ליזומות". פיתחתם גם טיפול באישיות קורבנית? גבאי: "לא פיתחנו שיטה. אני חושבת שכל טיפול יעזור, כי טיפול מאפשר לראות את הסיטואציות בחיינו מפרספקטיבה ולהבין שההתנהלות שלנו היא לא היחידה האפשרית. אני חושבת שטיפול נכון בקורבניות יכול להגיע מהמחשבה על הרווח וההפסד של המטופל, כי הרי יש רווח מהקורבניות. אנשים עם התכונה הזאת חושבים שאין להם דרך להשפיע ברורים המקובלות. מהו בעמדה הקורבנית נותן להם כוח, ואפשר אולי לתת להם את תחושת הכוח והשליטה הזאת בדרך אחרת. אגב, כשקורבניות מגיעה עם כוח רב בעולם האמיתי, זה יכול להיות חומר נפץ. נניח אצל מנהיגים שיש להם תחושת קורבניות". תחושת קורבניות אמיתית, או שזה חלק מהקמפיין? המאירי: "יכול להיות שיש מנהיגים שיש להם תחושת קורבנות אמיתית, את זה לא חקרנו. אני כן מכיר מחקרים, לא שלנו, שהראו

שאנשים שיש להם נטייה אישיותית כמו מקיאוליוס ופסיכופתיות מוכנים יותר להשתמש בקורבנות באופן מניפולטיבי כדי להשיג מטרות". נראה שיש לכם דעה שלילית לגבי קורבניות, אבל האם יש מקרים שבהם זו ההתנהגות הנכונה והאדפטיבית? גבאי: "כשמדובר במאבק חברתי צודק, האנרגיות האלה יכולות לשמש כדי לקדם אותו. גם ביחסים אישיים זה עניין של מינון. אם נחשוב על ההיפך מקורבנות, אז גם להיות תמיד בריצי ו להעמיד פנים שהכול בסדר זו עמדה לא בריאה. לפעמים קורבנות יכולה להוביל להגברת רגישות אצל הפוגע". המאירי: "מאמר שפרסמנו ממש לאחרונה הראה שבקרב ישראלים יהודים, ככל שהם ממוקמים גבוה יותר במדד הקורבנות, לפי השאלון שלנו, כך הם שומרים יותר על הנחיות הקורונה. למחז אנו לא בדיקו יודעים. אולי זו הדרתיות שמשפיעה גם על זה וגם על זה, נטייה לחשוב שהם מאיימים, אבל הנה תוצאה חיובית אפשית של הנטייה האישיותית הזאת." ●

הזמנה להציע הצעות

רכישת חלק מהזכויות במקרקעין הידועים כחלקה 188 בגוש 6581, המצויים ברעונה

- בשם בעלת הזכויות של 10/24 חלקים בלתי מסוימים במקרקעין הידועים כחלקה 188 בגוש 6581 ברעונה ("המקרקעין"), ניתנת בזה הודעה בדבר הזמנה להציע הצעות לרכישת מלוא זכויותיה של בעלת הזכויות האמורה במקרקעין ("הממכר"), הכל בהתאם ובכפיפות להוראות מסמכי הרעונה.
- בהתאם ובכפיפות להוראות מסמכי הרעונה, הממכר יועבר לזוכה כשהממכר והמקרקעין במצבם, לרבות הפיזי, התכנוני, הרישומי, הרישומי, והמשפטי, כפי שהיא ("AS IS"), והמזמינה אינה ולא תהא אחראית למצב המקרקעין לרבות מבחינה פיזית, תכנונית, רישומית, רישומית, משפטית, או אחרת.
- את מסמכי הרעונה, הכוללים את טופס ההצעה ואת נוסח הסכם המכר עליו יידרש לחתום הזוכה, ניתן יהיה לרכוש, החל מיום שני 25 בינואר 2021, בתאום עם ב"כ המוכרת במשרדו תמורת סך של 400 ש"ח, בתוספת מע"מ.
- מובהר בזאת, כי הסכום האמור לא יוחזר למשתתפים ו/או למציעים בשום מקרה. לשם רכישה כאמור וקבלת המסמכים יש לפנות לעו"ד אלון מרגוליס ו/או עו"ד חנה בסרגליק, במשרד עו"ד ונוטריון רמי-רחמים בובליל, בטלפון נייד 054-4222637, רחוב ז'בוטינסקי 7 קומה 35, (עו"ד אלון, בטלפון נייד 054-8787673, עו"ד חנה טלפון נייד 054-7600554) או בטלפון 03-6129099.
- על המציעים להגיש את ההצעות באופן המתואר במסמכי הרעונה, בצירוף כל האישורים והמסמכים המפורטים במסמכי הרעונה, ובכלל זה על כל מציע לצרף להצעתו ערבות בבקאית אוטונומית, לטובת עו"ד רמי-רחמים בובליל בגאמנות, בסך בשקלים חדשים השווה ל-5% (חמישה אחוזים) מהתמורה המוצעת על ידי המציע בגין הממכר, הכל בהתאם להוראות מסמכי הרעונה ונוסח הערבות הבנקאית המצורפת למסמכי הרעונה. המציע יישא בנוסף לסכום התמורה, סכום של 1.25% (אחוז ורבע) בתוספת מע"מ מגובה התמורה כהשתתפותו בהוצאות המוכרת בתשלום שכ"ט עורך דינה.
- את ההצעות יש להגיש במסירה אישית לידי ב"כ המוכרת, (בתיאום מראש עם עו"ד רמי בובליל, בטלפון נייד 054-4222637) במשרדו - רחוב ז'בוטינסקי 7 (קומה 35), מגדל משה אביב, רמת גן, וזאת עד ליום 10 בפברואר 2021 בשעה 16:00, או כל מועד נדחה אחר, שייקבע על ידי ב"כ המוכרת על פי שיקול דעתו הבלעדי.
- למניעת טפס, על הזמנה זו, מכירת הממכר ו/או הליך בחירת הזוכה לא יחולו דיני המכרזים.
- ב"כ המוכרת אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא. והוא שומר לעצמו את הזכות לננות למציעים (כולם, חלקם או מי מהם) על מנת לקבל פרטים נוספים ו/או בהברות דבר הצעות, ו/או להתיר למציעים (כולם, חלקם או מי מהם) לתקן את הצעותיהם ו/או להגיש הצעות נוספות, ו/או לנהל משא ומתן עם המציעים (כולם, חלקם או מי מהם) ו/או עם כל גוף אחר, ו/או לערוך התמחרות בין המציעים (כולם או חלקם) ו/או עם כל גוף אחר, ו/או לקבל הצעות נוספות.

רמי-רחמים בובליל, עו"ד ונוטריון

מגדל משה אביב, רמת-גן רחוב ז'בוטינסקי 7 קומה 35 טלפון 03-6129099, נייד 054-4222637 ב"כ המוכרת